

MUISTIO

Helsinki 19.5.2026

Järjestöjen toimintaedellytykset – SOSTEn tavoitteet budjettiriiheen ja säädösvalmisteluun 2026

1. STEA-avustusten leikkauksen kohtuullistaminen

Tausta:

- STEA-avustuksia ollaan hallitusohjelman sekä myöhemmillä päätöksillä leikkaamassa 190 miljoonalla eurolla vaalikauden aikana. Tästä 84 miljoonaa euroa toteutuu vuonna 2027.
- Leikkausten kohdentuminen sote-järjestöille ei ole tiedossa.
- Leikkausten yhteydessä sote-järjestöille päätettiin rakentaa väliaikainen 25 miljoonan euron hyvinvointialueiden kautta kohdistettava rahoitusväline.

Taulukko 1: STEA-avustusten määrä 2024-2027

Vuosi	Euroa
2024	384 milj.
2025	303 milj.
2026	274 milj.
2027	190 milj.

Vaikutukset:

- Monet STEA-avusteiset sote-järjestöt ovat jo joutuneet lopettamaan tai supistamaan joitain toimintamuotojaan tai vähentämään kohderyhmänsä hyväksi käytettäviä henkilöstö- ja muita resursseja.
- Syksyllä 2026 järjestöissä pidetään YT-neuvotteluja ja varaudutaan laajamittaiseen toimintojen lopettamiseen tai supistamiseen vuodelle 2027.
- Järjestöt joutuvat väistämättä lakkauttamaan huomattavan määrän kohtaavasta ja tuen tarpeessa olevien auttamiseen tähtäävästä työstä, kuten vertaisryhmistä, puhelinpalveluista, vapaaehtoisten koulutuksesta ja matalan kynnyksen kohtaamispaikoista.

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

www.soste.fi

Tavoite:

- Hallitus peruu vuodelle 2027 kohdistuvaa STEA-avustusleikkausta 50 miljoonalla eurolla.
- STEA-avusteisten järjestöjen mahdollisuutta käyttää erilaisia TKI-rahoituslähteitä sosiaalisten innovaatioiden ja palveluiden kehittämiseen sekä muihin mahdollisiin rahoituslähteisiin selvitetään ja parannetaan.

2. Hyvinvointialueille kohdennettu sote-järjestöjen rahoitus

Tausta:

- Kehysriihessä 2026 hallitus päätti 25 miljoonan euron vuosittaisesta rahoituksesta kohdennettavaksi hyvinvointialueiden kautta sote-järjestöille.
- Uusi rahoitusväline on tarkoitettu osin kompensoimaan STEA-avustuksiin tehtäviä leikkauksia.
- Rahoitus on budjetoitu määräaikaisena vuosille 2027–2030.

Vaikutukset:

- Vaikutuksia on vaikea arvioida, sillä uuden rahoitusvälineen toiminnasta ei ole tietoa.
- Mahdollisesti hyvinvointialueiden oma nykyinen tuki sote-järjestöille vähenee, kun tarpeen täyttämiseen tulee hyödynnettäväksi uusi rahoitusrakenne. Tällöin alueellisten sote-järjestöjen rahoitus ei lisäännä aiotulla 25 miljoonalla eurolla vaan aiempi rahoitus korvaantuu hallinnollisesti raskaammalla välineellä, jossa on osallisena alueen ja järjestön lisäksi STM.

Tavoite:

- Hyvinvointialueiden kautta suunnattu rahoitusväline otetaan käyttöön vasta vuona 2028 ja siihen kohdennettu 25 miljoonaa euroa maksetaan STEA-avustuksena.
- Hyvinvointialueiden sote-järjestöjen rahoitusväline toteutetaan hallinnollisesti kevyellä tavalla.
- Hyvinvointialueiden autonomia on turvattava rahoituksen myöntämisessä.
- Välineen kautta myönnettävä rahoitus on vain sote-järjestöjen käytettävissä.
- Välineen käyttöönotto ei saa vähentää hyvinvointialueiden nykyisin sote-järjestöille antamaa tukea.

3. Lahjoitusvähennys

Tausta:

- Hallitus on aiemmin päättänyt laajentaa yhteisöjen ja henkilöiden tuloverotuksen lahjoitusvähennystä mm. liikunta-, kulttuuri- ja nuorisjärjestöille annettuihin lahjoituksiin.
- Esitystä on valmisteltu valtiovarainministeriössä ja se on ollut lausuntokierroksella.
- Kehysriihessä 2026 vähennys päätettiin laajentaa myös sosiaali- ja terveysjärjestöihin.

Vaikutukset:

- Lahjoitusvähennys vaikuttanee vähäisesti sote-järjestöille annettujen lahjoitusten määrään. Vähennyksen toteutustavalla on suuri merkitys.
- Lahjoitusvähennys saattaa lisätä verottajan ja sote-järjestöjen hallinnollista työtä voimakkaasti, jos se toteutetaan hallinnollisesti raskaalla tavalla.
- Verokertymän on arvioitu laskevan henkilöverotuksen osalta 11–27 miljoonalla eurolla. Arvio on SOSTEn näkemyksen mukaan ylimitoitettu, sillä arvio olettaa lahjoitusten määrän kasvavan jopa kymmenkertaiseksi.

Tavoite:

- Lahjoitusvähennys säädetään voimaan vuoden 2027 alusta lukien.
- Henkilöverotuksen lahjoitusvähennyksen alaraja asetetaan 240 euroon.
- Vähennys toteutetaan hallinnollisesti kevyellä sekä laajasti ja sujuvasti sote-järjestöissä käytettävällä tavalla.
 - Vähennyskelpoisuuden kriteerinä ei tule vaatia tilintarkastajan valintaa.
 - Toimintakertomuksen toimittamista verohallinnolle ei tule vaatia.
 - Lahjoituksen saajille ei tule säätää velvollisuutta identifioida ja ilmoittaa verohallinnolle lahjoittajien tietoja.
- Vähennyskelpoisuuden perusteeksi on otettava voimassa oleva poliisin myöntämä rahankeräyslupa, jolloin kelpoisuus määräytyy olemassa olevan viranomaisprosessin kautta eikä aiheuta Verohallinnolle lisätyötä.

4. Avustuskriteerien uudistaminen

Tausta:

- Hallituksen päättämien 84 miljoonan euron STEA-avustusleikkausten yhteydessä sosiaali- ja terveysministeri Rydman on ilmoittanut halustaan ja pitävänsä välttämättömänä uudistaa STEA-avustuskriteerit.

Vaikutukset:

- Avustuskriteerien uudistus tarkoittanee, että avustuspäätösten periaatteet tulevat vahvemmin poliittisen ohjauksen kohteeksi.
- STEA on kertonut järjestöille, ettei alustavaa avustussuunnitelmaa ole annettavissa ennen avustusehdotusten antamista joulukuussa 2026. Avustushaun kriteereistä pitäisi olla tulkittavissa, mitä kohteita painotetaan.
- Sote-järjestöjen mahdollisuus saada ennakkotietoa 84 miljoonan euron STEA-leikkausten kohdentamisesta on heikko. Toimintaa joudutaan useissa tilanteissa sopeuttamaan vailla tietoa tulevasta rahoituksesta.

Tavoite:

- Vuonna 2027 käytettävistä arviointikriteereistä on päätettävä hallituspuolueiden kesken ja rahoituspäätökset on käsiteltävä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa.
- STEAn on julkaistava järjestökohtainen ohjeellinen avustussuunnitelma viimeistään alkusyksyllä, jotta toimintaa voidaan tarvittaessa sopeuttaa mahdollisimman hallitusti.
- Edunvalvonnan ja vaikuttamistyön tukemista STEA-avustuksilla ei tule lopettaa.

5. Avustusjärjestelmän yksinkertaistaminen

Tausta:

- STEAn myöntämät avustukset jakautuvat yleisavustuksiin (Ay), kohdennettuihin yleisavustuksiin (Ak) sekä hankeavustuksiin (C). Monet järjestöt käyttävät useita eri avustuksia toimintansa toteuttamiseen.

Vaikutukset:

- Eri avustusten käytöstä seuraa järjestöille kirjanpidollista ja hallinnollista työtä, kun resurssit on jyvitetty eri rahoitusten välillä ja toiminta raportoitava STEAlle avustuskohteisesti. Mitä useampi avustuskohde, sitä enemmän hallinnollista taakkaa.
- Toiminnan perustuminen useaan eri avustukseen rajoittaa mahdollisuutta kehittää toimintaa, sillä toiminta voi olla sidottu tiettyyn vuosittain myönnettävään avustukseen.
- Vuosittainen avustussykli vaikeuttaa toiminnan pitkäjänteistä suunnittelua.

Tavoite:

- Toiminta-avustukset aletaan myöntää pääsääntöisesti yhtenä yleisavustuksena (Ay) usean eri avustuksen sijaan.
- Ohjeellinen avustussuunnitelma on otettava uudelleen käyttöön ja sen on annettava ennuste kolmen seuraavan vuoden avustustasosta.
- Järjestöjen tulee voida käyttää 10 % valtionavustuksesta varainhankintaan.
- Avustusjärjestelmän tulee mahdollistaa se, että tiettyyn toimintaan voidaan suunnata järjestön ulkopuolisia varoja ilman, että ne automaattisesti vähennetään järjestölle myönnetystä avustuksesta.
- Keskusjärjestöjen tulee voida hakea avustukset (niin haluttaessa) keskitetysti koko alueellisen järjestörakenteen puolesta.
- Hankeavustuksille otettava käyttöön jatkuva haku ja uudistavaa ja reagoivaa toimintaa mahdollistava hakutapa.